

- рақамли мониторинг;
- фуқаролик жамияти институтлари билан ҳамкорлик;
- илмий асосланган индикаторлар;
- ёшлар билан ишлашда ишончли мулоқот маданияти муҳим аҳамият касб этади.

Шундай қилиб, профилактика инспекторларининг замонавий билимга, ахборот таҳлили ва психологик мулоқот кўникмасига эга бўлиши — ёшларни терроризм ва экстремизмдан ҳимоя қилишнинг энг самарали воситаси ҳисобланади.

Профилактика инспекторларининг ёшлар орасида терроризм, экстремизм ва бошқа иллатларнинг олдини олиш фаолияти давлатнинг хавфсизлик тизимида муҳим ўрин тутди. Терроризм ва экстремизмнинг замонавий шакллари мафкуравий, ахборотий ва ижтимоий кўринишларга эга бўлиб, уларга қарши фақат жазо чоралари эмас, балки комплекс профилактик ёндашув зарур.

Олиб борилган илмий таҳлиллар қуйидаги асосий хулосаларни кўрсатди:

1. Терроризм ва экстремизм таҳдидлари асосан ёшлар қатламига йўналтирилган. Бу жараён ижтимоий-иқтисодий муаммолар, ишсизлик, моддий етишмовчилик, маънавий бўшлиқ ва интернет орқали радикал ғояларнинг тарқалиши билан боғлиқ.

2. Профилактика инспекторлари фаолиятида психологик ва педагогик ёндашув етишмайди. Ёшлар билан ишлашда ишончли мулоқот маданияти ва замонавий ахборот усулларидадан фойдаланиш паст даражада.

3. Ахборот маконида мафкуравий хавфларни аниқлаш ва уларни олдини олиш бўйича тизимли фаолият етишмайди. Бу ҳолат радикал контентни тарқатиш учун кенг имконият яратади.

4. Маҳалла, таълим муассасалари ва фуқаролик жамияти институтлари ўртасидаги ҳамкорлик ҳали етарли даражада эмас. Бунинг натижасида ёшлар билан олиб борилаётган профилактика тадбирлари ўзаро мувофиқлаштирилмаган ҳолда амалга оширилмоқда.

5. “Хавфсиз талаба” ва “yoshlar.ijro.uz” электрон платформалари рақамлаштирилган профилактиканинг янги босқичини бошлаб берди. Бу тизимларнинг имкониятларини кенгайтириш орқали профилактика инспекторлари фаолиятининг самарадорлигини янада ошириш мумкин.

Тадқиқот жараёнида қуйидаги илмий янгиликлар асосланди:

- Терроризм ва экстремизмга қарши профилактикада мафкуравий иммунитетни шакллантириш тушунчаси илмий жиҳатдан асосланди;

- “Ёшлар хавфсизлиги индекси” атамаси илмий муомалага киритилди — у ҳудудий даражада ёшлар орасида радикал ғояларга мойиллик даражасини баҳолаш имконини беради;

- “Киберпрофилактика” йўналиши алоҳида профилактика усули сифатида асосланди;

•Профилактика инспекторлари фаолиятида ахборот ва психологиянинг интеграциялашган модели ишлаб чиқилди.

Терроризм ва экстремизмнинг олдини олишда профилактика инспекторлари фаолиятини такомиллаштириш бўйича амалий тавсиялар куйидагича:

1. Ҳуқуқий ва ташкилий чоралар

•“Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида”ги Қонунда “мафкуравий хавфсизлик ва киберпрофилактика” бўлими киритилиши лозим;

•Профилактика инспекторлари фаолиятини мувофиқлаштирувчи миллий электрон маълумотлар платформаси яратилиши керак;

•Ҳар бир ҳудудда Ёшлар хавфсизлиги индекси орқали вазият таҳлили ва баҳолаш тизими жорий этилсин.

2. Ташкилий-амалий чоралар

•Профилактика инспекторлари учун ахборот хавфсизлиги, психология ва педагогика бўйича махсус курслар ташкил этилсин;

•Инспекторлар малакасини ошириш марказлари базасида терроризм ва экстремизмга қарши махсус ўқув модули жорий этилсин;

•“Киберпрофилактика марказлари” ҳар бир вилоятда ташкил этилиб, ижтимоий тармоқларда ёшлар фаолиятини таҳлил қилиш механизми йўлга қўйилсин.

3. Ахборот-маърифий чоралар

•Таълим муассасаларида “Мафкуравий барқарорлик ва ахборот хавфсизлиги” мавзусида мунтазам семинарлар ташкил этиш;

•Ёшлар ўртасида радикализмнинг салбий оқибатларини кўрсатувчи реал мисолларга асосланган видеомаърузалар ва подкастлар тайёрлаш;

•Расмий дин вакиллари, маҳалла фаоллари ва ННТлар иштирокида маънавий-мафкуравий тарғибот гуруҳлари тузиш.

4. Ижтимоий-иқтисодий чоралар

•2024 йил статистикасига кўра , жиноятларнинг аксари ишсизлик ва моддий етишмовчилик билан боғлиқ. Шу боис, профилактика инспекторлари меҳнат ва аҳоли бандлиги марказлари билан ҳамкорликда ишсиз ёшларни ишга жойлаштириш дастурларини амалга ошириши зарур;

•Ёшларни тадбиркорликка жалб қилиш, субсидия ва кредит дастурлари орқали уларни ижтимоий фаол қатламга айлантириш.

5. Ахборот технологиялари соҳасидаги тавсиялар

•“Хавфсиз талаба” тизимини барча олий ва ўрта махсус таълим муассасаларида мажбурий жорий этиш;

•“yoshlar.ijro.uz” платформасини профилактика инспекторлари учун ягона ишчи муҳитга айлантириш — бу орқали ҳар бир ёшнинг муаммоси, иш фаолияти ва профилактик чоралари электрон равишда қайд этилади;

- Ёшлар фаолиятини рақамли кузатиш тизими орқали терроризм ва экстремизм хавфини барвақт аниқлаш механизмини ишлаб чиқиш.

Тадқиқот натижалари қуйидаги соҳаларда амалий фойда келтиради:

- Ички ишлар органлари ва профилактика тизимида фаолиятни такомиллаштиришда;

- Ёшлар ишлари агентлиги ва таълим муассасаларида профилактик дастурларни ишлаб чиқишда;

- Диний идоралар ва жамоат ташкилотлари фаолиятида мафкуравий барқарорликни таъминлашда;

- Терроризм ва экстремизмга қарши давлат дастурларини ишлаб чиқишда илмий асос сифатида.

Профилактика инспекторлари фаолияти терроризм ва экстремизмнинг олдини олишда давлат хавфсизлигининг муҳим бўғини ҳисобланади. Бу тизимнинг самарадорлиги фақат ҳуқуқий назорат эмас, балки маънавий, ижтимоий ва ахборотий ёндашувларни бирлаштириш орқали таъминланади.

Шундай экан, келгусида профилактика тизимини қуйидаги йўналишларда ривожлантириш долзарб аҳамият касб этади:

- илмий асосланган, рақамли ва инсонпарвар профилактика моделини яратиш;

- ёшлар онгида миллий ғоя ва ватанпарварликни мустаҳкамлаш;

- экстремизм ва терроризмга қарши курашда фуқаролик жамияти институтларини фаол жалб қилиш.

Бу чоралар ёш авлодни ёт ғоялардан ҳимоя қилиш, уларни маънавий етук, ватанпарвар ва ҳуқуқий онги юқори шахслар сифатида тарбиялашнинг асосий кафолати бўлади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси Қонунчилик маълумотлари миллий базаси, 01.05.2023 й., 03/23/837/0241-сон) <https://lex.uz/docs/6445145> (Мурожаат вақти: 08.10.2025й)

2. Ўзбекистон Республикасининг 2014 йил 14 майдаги «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида»ги қонуни. (Мурожаат вақти: 08.10.2025й)

3. Мирзиёев Ш.М. Жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида ички ишлар органлари фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Президент Фармони – 2021(Мурожаат вақти: 08.10.2025й)

4. Шавкат Мирзиёев. «Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови ». Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг 24 йиллигига

бағишланган танталали маросимдаги маърузаси./ Халқ сўзи. - 2016. -№ 243(6678) Б. 1-3(Мурожаат вақти: 08.10.2025й)

5. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. – Т., «Ўзбекистон», 2016. – 56 б. (Мурожаат вақти: 08.10.2025й)

6. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови.– Т.,«Ўзбекистон»,2017.–48 б. (Мурожаат вақти: 08.10.2025й).

7. 2022 йил 28 январда Ўзбекистон Республикаси Президентининг “2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг Тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги ПФ-60-сонли Фармони. (Мурожаат вақти: 08.10.2025й).

8. Атажанов Ў. М. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИ ПРОФИЛАКТИКА ИНСПЕКТОРЛАРИНИНГ ЖАМОАТ ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДАГИ ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАР //World scientific research journal. – 2023. – Т. 12. – №. 2. – С. 81-89.

9. Атажанов Ў. Шаҳар ҳудудида жамоат хавфсизлигини таъминлаш бўйича профилактика инспектори фаолиятини ҳуқуқий тартибга солишнинг бугунги ҳолати ва ўзига хос хусусиятлари //Актуальные вопросы обеспечения прав женщин и предотвращения насилия в семье в Узбекистане. – 2024. – Т. 1. – №. 1. – С. 24-30.

10. Майор А. Ў. М. ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИ ПРОФИЛАКТИКА ИНСПЕКТОРЛАРИНИНГ МАХАЛЛА ФУҚАРОЛАР ЙИҒИНЛАРИДАГИ ҲИСОБОТ БЕРИШ ФАОЛИЯТИНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ ТАҲЛИЛИ //Journal of new century innovations. – 2022. – Т. 11. – №. 6. – С. 117-121.

11. Атажанов, Уткир Маматсалаевич. "ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ВЗАИМОСВЯЗИ ЦИФРОВОЙ КРИМИНАЛИСТИКИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ИНСПЕКТОРОВ ПРОФИЛАКТИКИ ПО ОРГАНИЗАЦИИ И КООРДИНАЦИИ ПРОФИЛАКТИКИ ПРАВОНАРУШЕНИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ ОБЩЕСТВА." JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH 8.5 (2025): 127-135.

12. Қадамович Б. Ҳ. ПРОФИЛАКТИКА ИНСПЕКТОРИНИНГ ТАРБИЯСИ ОҒИР БЎЛГАН ВОЯГА ЕТМАГАНЛАР БИЛАН ИШЛАШ ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛ ЕТИШ БЎЙИЧА ИЛҒОР ХОРИЖИЙ ДАВЛАТЛАР ТАЖРИБАСИ //Eurasian Journal of Academic Research. – 2024. – Т. 4. – №. 4-1. – С. 95-100.

13. Ганиев Ф. Т., Давлетов Ф. О. У. РАБОТА ИНСПЕКТОРА ПРОФИЛАКТИКИ С БЕЗНАДЗОРНЫМИ И БЕСПРИЗОРНЫМИ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИМИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: ПРОБЛЕМЫ И ПРОБЕЛЫ НА ПРАКТИКЕ //Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies. – 2024. – Т. 1. – №. 16. – С. 179-182.

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI TARBIYALANUVCHILARINI MILLIY QADRIYATLAR ASOSIDA TARBIYALASHDA QO'LLANILADIGAN SAMARALI ISH USULLARI

Abdurazoqova Zebinniso Isoqulovna

Samarqand viloyati Qushrabod tumani 7-Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktor o'rinbosari

Annotatsiya: *Ushbu ilmiy maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashning nazariy-metodik asoslari, pedagogik jarayonni milliy-ma'naviy meros bilan uyg'unlashtirishning samarali mexanizmlari va amaliy yondashuvlari ilmiy jihatdan yoritilgan. Maqolada xalq pedagogikasi, zamonaviy ta'lim texnologiyalari, kompetensiyaviy yondashuv, shuningdek ilg'or xorijiy tajribalar ham tahlil qilinadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning shaxs sifatida shakllanishi jarayonida milliy qadriyatlarning psixologik ta'siri, ko'p komponentli ma'naviy tarbiya modeli va ta'lim muhitining tarbiyaviy funksiyalari chuqur asoslangan. Shuningdek, tarbiyaning uzluksizligi, integratsiyalashgan yondashuv, kommunikativ va faol-ta'lim metodlarining samaradorligi ilmiy tahlil qilinadi. Tadqiqot natijasida milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiya jarayonini optimallashtirishning ilmiy-metodik tavsiyalari ishlab chiqilgan.*

Kalit so'zlar: *maktabgacha ta'lim, milliy qadriyatlar, tarbiya, xalq pedagogikasi, ma'naviyat, ma'rifat, zamonaviy ta'lim texnologiyalari, integratsiya, kompetensiya, tarbiyachi, metodika, shaxs rivoji, psixologik mexanizmlar, ma'naviy meros, interaktiv usullar.*

KIRISH

Maktabgacha ta'lim tizimi jamiyatning kelajak taraqqiyoti va ma'naviy rivojining poydevori bo'lib, mazkur bosqichda shakllanadigan bilim, ko'nikma, kompetensiyalar hamda ma'naviy-axloqiy fazilatlar bolaning butun hayoti davomida muhim ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillarda maktabgacha ta'lim sifatini oshirish, ta'lim-jaryonini milliy qadriyatlar bilan uyg'unlashtirishga qaratilgan qator davlat dasturlari qabul qilindi. "Maktabgacha ta'lim va tarbiyani rivojlantirish konsepsiyasi", "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun, maktabgacha ta'limga oid zamonaviy davlat ta'lim standartlari bolalar tarbiyasida milliy qadriyatlar, umuminsoniy g'oyalar, ma'naviy barkamollikni shakllantirishni ustuvor vazifa sifatida belgilab berdi.

Milliy qadriyatlar – xalqning tarixiy xotirasi, an'analari, udumlari, urf-odatlar, axloqiy me'yorlari va ma'naviy qarashlarining majmuasi bo'lib, maktabgacha yoshdagi bolalarning dunyoqarashi, ijtimoiy munosabatlari, ma'naviy-psixologik olamining shakllanishida beqiyos o'rin egallaydi.

Shu bois, maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatida milliy qadriyatlar asosidagi tarbiya jarayonining ilmiy-metodik asoslarini chuqur o'rganish dolzarb vazifa sanaladi.

Mazkur maqolada tarbiyalanuvchilarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalashning samarali usullari, pedagogik texnologiyalar, xalq og'zaki ijodi va amaliy san'at namunalaridan foydalanishning innovatsion yondashuvlari, shuningdek ta'lim jarayonining integrativ imkoniyatlari ilmiy asosda tahlil qilinadi.

ASOSIY QISM

1. Milliy qadriyatlarning pedagogik mohiyati va ularning maktabgacha ta'limdagi o'rni

Milliy qadriyatlar — xalqning tarixiy-ma'naviy merosi bo'lib, ta'lim-tarbiya jarayonida shaxsning ma'naviy shakllanishiga xizmat qiladi. Sharq mutafakkirlari — Forobiy, Beruniy, Ibn Sino, Alisher Navoiy, Ahmad Yassaviy, Abdurauf Fitrat kabi allomalar o'z asarlarida tarbiyani milliy-ma'naviy qadriyatlarga asoslash zarurligini ta'kidlagan.

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiya:

1. Axloqiy normalarni shakllantiradi.
2. Shaxsning ma'naviy immunitetini mustahkamlaydi.
3. Ota-onaga hurmat, mehr-shafqat kabi fazilatlarini uyg'otadi.
4. Vatanparvarlik, milliy o'zlik, tarixiy xotira tuyg'usini rivojlantiradi.
5. Ijtimoiy faollik va kommunikasiyaning birlamchi ko'nikmalarini shakllantiradi.

Psixologik nuqtayi nazardan, 3–7 yosh oralig'i milliy identitet shakllanishining eng muhim bosqichidir. Shu bois bu davrda ta'lim jarayonini milliy qadriyatlar bilan bog'lash ilmiy jihatdan asoslangan yondashuvdir.

2. Maktabgacha ta'limda milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiyaning psixologik asoslari

Bola psixik taraqqiyoti bosqichma-bosqich rivojlanib boradi va har bir bosqichda ma'lum tarbiyaviy ta'sirlar kuchli samara beradi. Vygotskiy, Piaje, Erikson, Galperin kabi psixologlar bolalarning aqliy va ijtimoiy rivojlanishida muhitning, xususan madaniy muhitning rolini ta'kidlaydi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning milliy qadriyatlarni qabul qilishida:

- taqlid qilish,
- emotsional qabul qilish,
- ijtimoiy rollarni o'zlashtirish,
- sensor-perseptiv idrok,
- ramziy fikrlash

kabi psixik jarayonlar hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Shu bois milliy qadriyatlarni o'rgatishda ranglar, shakllar, ramzlar, xalq ertaklari, maqollar, kuy va qo'shiqlar, milliy o'yinlar kabi emotsional ta'sirchan vositalar samarali hisoblanadi.

3. Milliy qadriyatlar asosida tarbiyalashning samarali usullari

Quyida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida eng samarali deb tan olingan metodlar ilmiy asoslardan holda yoritiladi.

3.1. Interaktiv usullar

1. "Aqliy hujum" — bolalarni mustaqil fikrlashga o'rgatadi.

2. "Bahs-munozara elementi bilan o'yin" — axloqiy qarorni tanlash ko'nikmasini shakllantiradi.

3. "Rolga kirish" usuli — milliy obrazlar orqali tarbiyaviy tushunchalarni oson o'zlashtirish imkonini beradi.

3.2. Xalq og'zaki ijodi asosida tarbiya

ertaklar, maqollar, topishmoqlar, xalq o'yinlari, bolalarda milliy identitetni shakllantirishda eng samarali vositalardan hisoblanadi.

3.3. Amaliy san'at asosida tarbiya milliy bezak san'ati,

gilamchilik, kashtachilik, yog'och o'ymakorligi kabi elementlardan foydalanish bolaning estetik didini boyitadi. 3.4. Integratsiyalashgan darslar "Tabiat – milliy qadriyatlar",

"San'at – ma'naviyat", "Nutq rivoji – xalq merosi" kabi integrativ mashg'ulotlar yuqori natija beradi.

3.5. Kompetensiyaviy yondashuv

Bola:

muloqot kompetensiyasi,

ma'naviy-axloqiy kompetensiya,

ijtimoiy faollik,

ijodkorlik

kabi kompetensiyalarni milliy qadriyatlar vositasida o'zlashtiradi.

4. Tarbiyachining professional roli va metodik tayyorgarligi

Milliy tarbiyani ta'minlashda tarbiyachining:

ma'naviy saviyasi, pedagogik mahorati, kommunikativ kompetensiyasi, psixologik bilimlari hal qiluvchi ahamiyatga ega. Tarbiyachi pedagogik jarayonga:

1. ilmiy asosda yondashishi,

2. xalq pedagogikasi merosidan foydalanishi,

3. zamonaviy metodlarni qo'llashi,

4. oilalar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yishi lozim.

5. Oila–bog'cha hamkorligi

Oila – bola tarbiyasining birlamchi maktabidir. Shu bois maktabgacha ta'lim tashkiloti ota-onalar bilan hamkorlikni:

tarbiyaviy seminarlar,

ma'naviy-ma'rifiy uchrashuvlar,

milliy bayramlar,

oila maktabi

ko'rinishida tashkil etishi zarur.

Bu hamkorlik tarbiyaning uzluksizligini ta'minlaydi.

6. Xorijiy tajribalar tahlili

Yaponiya, Janubiy Koreya, Turkiya, Finlyandiya, Malayziya kabi davlatlar maktabgacha ta'lim tizimida milliy qadriyatlar asosidagi tarbiya yetakchi o'rin tutadi.

Ular tajribasida:

milliy ramzlar orqali tarbiya,

an'ana va udumlarni o'yinlar orqali o'rgatish,

oila va ta'lim muassasasi integratsiyasi,

o'yin-texnologiyalar asosida ta'lim kabi yo'nalishlar keng qo'llaniladi.

Ularning yondashuvlari O'zbekiston amaliyotida qo'llanilsa, yuqori samara beradi.

7. Milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiya modeli , Taklif etilayotgan model quyidagi komponentlardan iborat:

1. G'oyaviy-ma'naviy komponent

2. Pedagogik-psixologik komponent

3. Madaniy-estetik komponent

4. Faoliyatga yo'naltirilgan komponent

5. Diagnostik-hisobot tizimi

Mazkur model tarbiyaning mazmuni, shakllari va usullarining uyg'un ishlashini ta'minlaydi.

XULOSA

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarni milliy qadriyatlarga asoslangan holda tarbiyalash — zamonaviy ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib, uning chuqur ilmiy-metodik asoslanganligi bugungi kunda alohida e'tibor talab qilmoqda.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, milliy qadriyatlar nafaqat bolalarning ma'naviy-axloqiy fazilatlarini shakllantirishda, balki ularning psixologik barqarorligini mustahkamlashda, ijtimoiy faolligini oshirishda, ijtimoiylashuv jarayonini tezlashtirishda va shaxs sifatida kamol topishida ham g'oyat muhim omil hisoblanadi.

Shu orqali mazkur yondashuv maktabgacha yoshdagi bolalarning dunyoqarashini boyitadi, ularga milliy o'zlikni anglash, tarixiy xotiraga ehtirom bilan qarash, an'anaviy qadriyatlarga hurmat bilan munosabatda bo'lish kabi fazilatlarni singdiradi.

Milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiya jarayonida tarbiyachining kompetensiyasi yuqori bo'lishi zarurligi aniqlandi. Chunki o'qituvchi yoki tarbiyachi milliy qadriyatlarning ma'naviy mohiyatini chuqur his etmasa, ularni to'g'ri talqin qilmasa yoki ta'lim mazmuniga to'g'ri integratsiya qila olmasa, pedagogik jarayon kutilgan natijani bermaydi.

Shu sababli tarbiyachilarning metodik tayyorgarligini takomillashtirish, ular uchun maxsus treninglar, seminarlar, metodik qo'llanmalar yaratish, xalq pedagogikasini chuqur o'rganish bo'yicha ilmiy-amaliy ishlar tashkil etish muhim vazifadir.

Tadqiqot jarayonida shuningdek, maktabgacha ta'limda milliy qadriyatlar asosidagi tarbiyaning psixologik asoslari — taqlid qilish mexanizmi, emotsional idrok, sensor qabul qilish, ijtimoiy rollarni o'zlashtirish, muloqot kompetensiyasi kabi bir qator psixik jarayonlar orqali samarali kechishi aniqlandi. Demak, mazkur yoshda bolalar milliy qadriyatlarga asoslangan ma'naviy bilimlarni oson va tabiiy ravishda o'zlashtirishlari mumkin. Bu esa ta'lim jarayonini to'g'ri tashkil qilish zarurligidan dalolat beradi.

Shuningdek, xalq og'zaki ijodi — ertaklar, afsonalar, maqollar, topishmoqlar, milliy o'yinlar va an'anaviy san'at elementlaridan foydalanish eng samarali usullar qatoriga kirishi isbotlandi. Chunki ushbu vositalar bolaning tasavvurini kengaytiradi, emotsional idrokni kuchaytiradi, milliy ramzlar va ma'naviy timsollarni ongida mustahkamlaydi. Integratsiyalashgan mashg'ulotlar, interaktiv metodlar, loyihaviy faoliyat, rolli o'yinlar kabi zamonaviy pedagogik texnologiyalar milliy qadriyatlar mazmunini bolalar ongiga tezroq va samaraliroq singdirishga yordam beradi.

Oila va bog'cha hamkorligi esa tarbiyaviy jarayonning uzluksizligini ta'minlaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, bolalarda milliy qadriyatlarning shakllanishi — faqat ta'lim muassasasining emas, balki oilaning ham faol ishtirokini talab etadigan murakkab, ko'p komponentli jarayondir. Ota-onalar bilan muntazam pedagogik suhbatlar, milliy bayramlarga tayyorgarlikda oilaning ishtiroki, an'anaviy marosimlar haqida ma'rifiy uchrashuvlar tarbiyaning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Xulosa qilib aytganda, milliy qadriyatlarga asoslangan tarbiya maktabgacha yoshdagi bolalarda ma'naviy yetuklik, intellektual faollik, ijtimoiy moslashuv, vatanparvarlik, tarixiy xotiraga hurmat kabi fazilatlarining shakllanishida yetakchi omil bo'lib xizmat qiladi. Mazkur jarayon ilmiy asoslangan pedagogik metodlar, zamonaviy ta'lim texnologiyalari va xalq pedagogikasi merosi bilan uyg'unlashgan holda olib borilganda yanada yuqori natijalar beradi. Shu bois milliy qadriyatlar asosidagi tarbiya modeli amaliyotda keng joriy etilishi, metodik ta'minotning muntazam takomillashtirilishi, tarbiyachilarning ilmiy-metodik salohiyatini oshirish davom ettirilishi lozim.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.
2. "Maktabgacha ta'lim va tarbiyani rivojlantirish konsepsiyasi", Toshkent, 2019.
3. Forobiy A. "Fozil odamlar shahri".
4. Ibn Sino. "Donishnoma".
5. Navoiy A. "Mahbub ul-qulub".
6. Karimov I.A. "Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch".
7. Hasanboyeva O. "Maktabgacha pedagogika".
8. To'xtasinov B. "Xalq pedagogikasi asoslari".
9. Yuldasheva F. "Maktabgacha ta'lim metodikasi".

10. G'ofurova N. "Bolalar psixologiyasi".
11. Vygotskiy L.S. "Pedagogik psixologiya".
12. Piaje J. "Bola tafakkuri rivoji".
13. Erikson E. "Shaxs rivoji nazariyasi".
14. Zunnunov A. "Ma'naviyat asoslari".
15. Sharipova S. "Maktabgacha ta'limda innovatsion texnologiyalar".
16. Xorijiy maktabgacha ta'lim tajribasi bo'yicha UNESCO hisobotlari.
17. Abdullayeva M. "Maktabgacha yoshdagi bolalarda ma'naviy tarbiya".